

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felélős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A jövő munkája.

Székelyudvarhely, szept. 27.

A múlt vasárnap megalakult Székelyudvarhelyen a „Székelytársaság”. Megalakulás alatt azt értem, hogy egy néhány lelkes és szépen átgondolt beszéd elhangzása után a jelenvoltak megválasztották a diszelnököket, elnököt, alelnököt, titkárt és azzal szétoszlottak.

Nem tudom, fogunk-e ennél tovább is menni, vagy megelégszünk az eddigi eredményekkel s abban a boldog tudatban, hogy egyidőre kibeszélgettük magunkat és a társaság megalakításánál úgy az udvariassági, mint a többi formákat megtartottuk, ősi szokás szerint tovább alusszunk álmainkat a mindenünnen ránk törő ellenség hadsorai előtt.

Ha az utóbbi fog megtörténni, akkor kár volt a kezdeményező lépésért, kár volt azért az időért, a mit az alakuló értekezleten eltöltöttünk. Mert ütött a tizenkettedik óra és most már nem beszédre, nem foganat nélküli elhatározásokra, hanem tettekre van szükség.

És ha szétnézünk a székelységlakta néhány vármegyében, meg kell győződünk arról, hogy a reánk váró tennivalók sokasága valóban ijesztő.

Nemzedékek mulasztását kell helyrehoznunk. Ujra kell építenünk azt, amit a múlt és jelen büne lerombolt és a nembánomság elkorhadni engedett.

Erkölcseink teljesen lehanyatlottak. Önzés, irigység, hazugság uralkodik mindenütt. Bizony, elmondhatjuk a költővel: „Apát flu, testvér testvért elad”. Nem akarom most e szomorú

jelenség okait fejtegetni, mert terem nem engedi, de rámutatok az egyik főokra, a szegénységre, mely nyomasztóan nehezedik a népre és megakadályozza a művelődésben és erkölcsi fejlődésben.

Az alkoholizmus, prostitúció talán sehol az országban nincs annyira elterjedve, mint ép a székely nép között.

És mindezek a nyomorúságok mintegy borzasztó circulus vitiosus, egymást okozzák és egymásból következnek. Nem mondhatjuk, hogy ha megszüntetjük az egyiket, megszűnik a másik is. Gyökeresen kell kiirtani minden bajt, hogy a székelység megszabaduljon az erejét megbénító káros befolyásoktól és visszafoglalja azt a diszes helyet, melyet mint Magyarország keleti védőbástyája századokon át oly szépen betöltött.

Nehéz munka lesz ez, de nem szabad visszariadni tőle, mert egyesült erővel és kitartó munkával sikerülni fog a nehézségeket leküzdeni.

Ne tévesszük azonban szemelől, hogy a mi egyesületünk társadalmi egyesület, mely egy beteg társadalom kebeléből ennek meggyógyítására alakult, munkája tehát csak akkor lehet eredményes, ha minden pártpolitikát félretéve, társadalmi eszközökkel dolgozik.

Csak egy célunk van: Erdélyt visszaszerezni a magyarságnak. E cél felé hajthatatlan következetességgel, megalkuvás nélkül kell folyton előre törnünk. Csak egy érdekét ismerünk el: a magyarságét, mely egy az állam érdekével. Ez érdekét érvényesíteni kell mindenütt és mindenki vel szemben, ha lehet szép szerével, ha kell kiméletlenül.

A szárazbetegség ellen való védekezés.

Szülők és minden felnőtt figyelmébe.

Megtanulhatjuk ezen utasításból, hogy mikén óvhatjuk meg önmagunkat és gyermekeinket a ragadós betegségektől, főképpen pedig a valamennyi betegség között legtöbb áldozatot szedő szárazbetegségtől (tuberkulózistól). A szárazbetegség is ragadós, úgy mint a torokgyík vagy himlő, csak hogy a ragályozást nem vesszük könnyen észre, mivel a betegség lassan fejlődik, mintegy belopódzik az emberbe. A szárazbetegség gyógyulhat, természetesen csak addig, míg nagy mérveket nem öltött, de még ekkor is javulhat a betegség és munkaképessé válik a beteg, föltéve, hogy orvosa tanácsait követi. Minden ember, aki magát betegnek tartja, forduljon idejekorán orvoshoz, tudja meg mihamarább, hogy mi a baja, így nemcsak javulását, hanem gyógyulását is lehetővé teszi.

A szárazbetegség felnőtteken legtöbbször a tüdőt támadja meg, köhögést okoz és a betegek köpnék. Gyermekekben sokszor a csontokban vagy mirigyekben fészkel a betegség. A test különböző helyein gonnyadó nyílások támadnak. Az, a mint skrofula elnevezéssel szoktunk megjelölni, a legtöbb esetben szintén szárazbetegség. A ragályozást egyik emberről a másikra a szárazbetegségben szenvedők köpése vagy genye közvetíti. A ragályozás egyik emberről a másikra történhetik frissiben, vagy úgy, hogy a köpés, vagy geny előbb a padlóra kerül, ott beszárad és porrá válna leheltetik be; gyermekek gyakran úgy fertőzik magukat, hogy a porral szennyezett kezöket és játékszereiket, sőt kenyerüket vagy egyéb ételt a szájukba veszik. A padlópiszok veszedelmes voltától mindig tartani kell. Hiszen az utcáról lábunkkal hozzhatjuk oda a káros anyagot. Minden emberben legyen annyi kötelességérzet, hogy embertársát, különösen családja tagjait, a hol csak teheti, betegségektől óvja meg.

Tüdőbeteg egyén, ha köhög, vagy ha tüsszent, tartson zsebkendőt szája elé, forduljon el, ha ugyanakkor másokkal szemben áll. Beszédközben se hajoljon nagyon közel másához. Köpőcsésze egy háztartásban, jobban mondva egy szobában se hiányozzék. A köpőcsészeben állandóan legyen víz. A köpőcsészt 1—2 naponként alapos, de óvatos tisztogatásnak vessük alá; legjobb, ha mielőtt kitakarításához fognánk, külön e célra szolgáló bádofazékban kifőzzük. Az utcán se tartózkodjunk a váladék kiköpésétől, de ne köpjünk a járón szerteszét. Köpjünk a csatorna nyílásába, vagy zsebkendőbe; még helyesebb, ha tüdőbeteg ember e célra szolgáló, zsebben hordható köpőpuvet hord magánál. Egészséges emberek hagyják el a köpés rossz és illetlen szokását. Szárazbetegségben szenvedő egyén használjon külön evőeszközt poharat, törölkendőt; ágyneműjét a többi családtagával egy ágyba ne tegyük; szennyes ruháját, zsebkendőjét külön főzzük és mosassuk ki. (Minden járványos betegségben szenvedő egyénnél is így kell eljárni.)

Ha tüdővész anyának gyermeke születik, ezt ne szoptassa, mert árt vele önmagának; a szoros érintkezés által és tejével gyermekét, ki egészségesen született, biztosan betegé teszi. Legjobb tehát, ha a gyermeket ismerősökhöz, vagy megbízható egyénekhez, falusi dajkaságba adja. Egészséges anya szoptassa gyermekét, mert ezzel a betegségekkel szemben ellenállóbbá teszi. Tüdőbajban szenvedő egyének, szülők, rokonok se gyermekeikkel, se mással szoros érintkezésbe ne jöjjenek, lehetőleg más szobában tartózkodjanak. Értjük ezek után a sok csókolgatásnak káros voltát; nemcsak ezen, de más betegségek miatt is. Azok, akik gyermekeiknek dajkát, dadát, vagy egyéb gondozót tartanak, ügyeljenek, hogy ezek gyermekkorban ne szenvedjenek. Ha a családban csont- vagy mirigybajos gyermek van, ügykezni kell az orvostól mielőbb megtudni, hogy a betegség a szárazbetegség nyilvánulása-e? Ha az és geuszivárgás is van, úgy adjuk a gyermeket kórházba, ahol az ily betegséget néhány hét vagy hónap alatt a legtöbb esetben meg lehet gyógyítani. Ha a beteg otthon ma-

Elhez azonban egészséges társadalom és céltudatos erős akaratú nemzeti érzés kell.

Dr Pál Ernő.

BELFÖLD.

Udvarhelyvármegye törvényhatóságához.

Önálló magyar jegybankot.

Székelyudvarhely, szept. 27.

Magyarország ellen, további fejlődésében beláthatatlan harcokat indítottak ellenségei. Ausztriai hatalmi tényezők minden erőket belevitték, hogy az országot pénzügyi válság elé állítsák, s munkájuknak íze már itt, a szélső periferiákon és észlelhető; a harc most még titokban folyik ellenünk, azonban az eredménye nem maradhat el és ez: iparunk, kereskedelmünk és egész gazdasági életünk hitelszervezetének megakasztásával zavarokba és válságokba való kergetése. És ez akcióban az Osztrák-Magyar Bank jár elől.

Ha eddig talán még valaki kételkedett volna a magyar nemzeti bank szükségessége felől, most be van igazolva annak nélkülözhetetlen volta. Idegen és ellenséges pénzügyi körökre nem lehet többé bízni egy ország hitelének vezetését.

A bécsi bank garázdálkodásának végét kell vetni. Magyar jegybank-szabadalommal csak olyan intézetet lehet felruházni, amely össze van forrva Magyarország közgazdasági életével. A mely itt nem rombolni, hanem a magyar forgalmi és hitelélet igényeit becsületes szándékkal ki akarja elégíteni.

Az osztrákok atomos támadása akcióba kell hívja az egész magyar közvéleményt, hogy a puhítás nagy munkája visszafelé süljön el. Szükséges az, hogy a törvényhatóságok sorra megmozduljanak, fellemeljék szavukat s az *önálló magyar nemzeti jegybank* felállítását mellett sikra szálljanak. Ezt megtette tegnap Bars vármegye, legyen a kezdeményezésben

rad, kövessük orvos tanácsait, a sebeket kötőszert mindig fődje, a kötés ne ázzon át. A szennyes kötőszert el kell égetni; megmosni és újból használni nem szabad. Az, aki a kötést változtatja, mossa meg a kezét gondosan, a kötés alkalmazása után éppúgy, mint előtte. Ily beteg gyermek érintkezését az egészségesekkel szüntessük be teljesen vagy legalább korlátozzuk amennyire csak lehet. Ne engedjük meg az egy ágyban való hálást. Ne füröszsük az ily beteg ugyanegy kádban, vagy ugyanegy teknőben a többi gyermekekkel; fehérneműt főzzük és mossuk meg külön.

Legyen minden gyermeknek külön zsebkendője, külön ivópohara, evőeszköze. Az ételt, a melyet a gyermek kap, fogyassza el egy ülőhelyben, nehogy szennyeződhessék. Ne engedjük, hogy a gyermek miután jóllakott, kenyeret vagy csontot még órákhozat majszoljon. A tejet mindig gondosan föl kell forralni, nyers tejet sohase adjunk, a hus főtt vagy sült legyen. Hütsük le az ételt átöntéssel, vagy úgy, hogy állani hagyjuk, de ne fujjuk és ne kóstolgassuk, különösen, ha köhögésben szenvedünk. Mindenki elképzelheti, hogy az ételnek előre való megrágása mennyire káros lehet. Bor, pálinka vagy bármely szeszes ital gyermekeknek nem való, legfőljebb orvosság alakjában, különben káros és legkisebb mennyiségének tartós élvezete a szárazbetegség iránti fogékonyságot éppúgy fokozza, mintha a felnőtt a szeszes itallal visszaél. Tehát a szeszes itallal való visszaélést ez okból is kárhóztatni kell.

A gyermeket tartsuk mindig tisztán, ezért addig, míg biztosan járni nem tud, ne engedjük a padlón csuszkalni, vagy mászni. A padlón mindig lehet ragadós anyag, a gyermek azt onnan okvetlenül föl-szedi, por alakjában kezeihez tapad, körmei alá fészkelődik, szájába, orrába jut. Tanácsos a még nem járó gyermeket fából készült, elég tágas ládába tenni, melynek oldalfalai oly magasak legyenek, hogy a gyermek mellettük járhat, de ki nem eshetik. A láda fenekére terítsünk viaszkos vásznat, mely lemosható,

sorrenben második: Udvarhelyvármegye törvényhatósága.

Vezető férfainkhoz szólunk.

Az október 5-én tartandó közgyűlés elé terjeszenek indítványt, melyben a magyar nemzeti jegybank felállítását követelje a megye közönsége. Ez közgazdasági életünk fejlődésére elengedhetetlen követelmény; politikai szempontból kidomborítja állami önállóságunkat, gazdasági szempontból pedig biztosítja a gazdasági élet, az ipar és kereskedelem fejlődését.

Ha a törvényhatóságok egymásután ilyen értelemben megnyilatkoznak, a nemzeti kormánynak könnyebbítsük meg a szerepét. A közvéleményre támaszkodva, a nemzet ezen nagy jogának érvényt fog tudni szerezni.

Nincs kétségünk, hogy szavunk nem lesz pusztában elhangzó szó, s Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 5-én tartandó közgyűlésében ilyen irányban megnyilatkozik.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, szept. 27.

Az alkotmánybiztosíték meglesz. Ez a tény. Most a haladó párti kürtösök hangszereiket durba hangolják és fájó szívvel jeremiádotok zokogva alkotmányos épségünk hiányáról, neki csapnak a koalíciós rendnek. Ez a másik tény, mit az utóbbi napok politikai krónikája szűrt le tanulságai. Az idegek erőtlenségének tudatában kíván visszaélni a radikális mezbe bujt, hitehagyott publikum hiszékenységével és a maga politikailag inkorrekt üzelmeit a kormány lekötöttségének folytonos feszegetésével kívánja fedezni.

És a nagy hajrá fölcsapott és mint valami szenvedélyes tüzes csatainduló hadrendbe szöllítja a koalíció ellen a darabont konyhán jóllakott legényeket. A magyarság osztatlan és egészséges bizalmát, lehetetlen mesékkel akarják megfertőzni, elejtett és félremagyarázott szálakból piszkos legendákat gyúrnak, amikkel szemben a kormány hivatalosan, hiteles formában szögezi le a ténnyt: az alkotmánybiztosíték meglesz.

*

A kiegyezés műve betetőzetlen, sőt az épületet tartó gerendák is meginogtak. Ez is tény. És ezzel szemben a holnap erőltetett radikalizmusának előfutárjai érdekeinek elalkuvásáról, a gazdasági jövő lehetetlenné tételéről beszélnek. Képtelen találgatásokkal, rosszindulatu célza-

vagy tiszta lepedőt. Mossuk a gyermeknek egész testét kétszer naponta, reggel és lefekvés előtt, ezen mosással és fürdökkel a gyermeket edzhetjük is úgy, hogy fokozatosan hidegebb vízhez szoktatjuk, ezzel ellenállóképeségét fokozzuk. A gyermek kezeit minden étkezés előtt mossuk meg, körmealját szappannal és kefével tartjuk tisztán, a megúzott körmöt hetenkint vagjuk le, időnként a csecsemőkét is. Azonban az anya az ollótól való félelmében ne rágja le gyermeke körmét. Idősebb gyermekeknek tiltsuk el a sokszor rossz szokássá vált körömrágást. Könyvek lapozásakor az ujjnak nyállal való nedvesítést tiltsuk el. A csecsemő száját ne mossuk, mert könnyen sebet ejthetünk rajta; szoktassuk a gyermeket korán a szájbőlítéshez, mire gyengén sovíz (egy késhegynyi só egy pohár vízre) használható. Három éves gyermek már fogkefet is használjon; öblítse a száját minden étkezés után, főleg lefekvés előtt. Ezzel az eledelek rothadását a mi a fogakat rontja, megakadályozzuk.

Vigyünk és küldjük ki a gyermekeket sokszor a szabad levegőre, a szobában csak annyi időt töltsön, amennyit okvetlenül kell. Az iskolába meg nem járó gyermeket adjuk az ovodába, különösen, ha kelő felügyelet alatt nem tarthatjuk. Gyermekek szükségese van a szabadban való mozgásra, ezért télen is engedjük meg a korcsolyázást, csúszkálást, hólabdajátszát, stb. A gyermek ruházata az időjárásnak megfelelő legyen. Sohasem oly sok, hogy a mozgást akadályozza.

Amint a gyermek a betegségnek a legcsekélyebb jele is észlelhető, tartsuk otthon, mert a kanyaro, a himlő, a vörhenyeg, a torokgyík és egyéb betegségek, kezdettől fogva áterjedhetnek másra. A mint a magunk gyermekeit szeretjük megóvni, úgy gondoljunk a másokra is. Fontos pedig, hogy a gyermekeket a betegségektől megkíméljük, mert a betegségek alatt és utána is jó ideig hajlamosabbak a szárazbetegségekre. Ily gyermekek ragályozásának elkerülésére fokozott figyelmet kell fordítani. Mielőtt gyermekünk életpályát választana vagy illet neki kitűznénk, hallgassuk meg orvosunk tanácsát, a ki gyermekünk egészségi állapotát ismeri; mert vannak életpályák (különösen mesterségek), melyek hajlamos testalkatuakon a gümőkór kifejlődését elősegítik.

tosságot hamisítanak bele a kiegyezési tárgyalások menetébe és löllehet pozitíven biztosat nem tudnak, csakugy tajtékkzik a szájuk, mikor a nemzet vezéreit vádolják meg. Elvégre ez is üzlet, csak hogy piszkos üzlet, olyasvalami, mihez keztyüskézzel és akkor is csak félve nyul hozzá az ember. Elkerülhetetlen gazdasági alakulások egyéb téren aktuálissá vált rekompenzációk azért, mert szóba hozták a közös költségekhez való hozzájárulási hányad emelését, még nem szabad áru-lásról beszélnünk s nem szabad megbarátkoznunk azzal a politikai törtetéssel, mely a békés munkás sorból néhány frondört belelovalt valami komikusan lehetetlen hadviselésbe.

Kossuth Ferencz megnyugtatta a meseszerű találgatáson fölizgult kedélyeket és semmi okunk sincs rá és jogunk sincsen rá, hogy ne higgyünk Kossuth Ferencznek. Van olyan jó magyar ember ő, mint akármelyik elégedetlenkedő és nem kevesebb féltő gondossággal néz a jövődők elé, mint bármelyike a zoltánoknak. Alternatívák elé van állítva a nemzet s egyenesen esztelenség lenne beleugrani az örvénybe, csak azért, mert a felette elvezető hűg keskeny és nagyon egyszerűre gyalult.

*

Nyiltan minden kertelés nélkül beszélnek már Ausztriában a népparlament csődjéről. Heterogén elemek házasságáról van szó, egy lehetetlen egygyé forrásról, mely a hazai viszonyoktól teljesen elütő körülmények között jött napvilágra: és ugyanekkor a belügyminiszter hivatalos formában nyilvánosságra hozza, hogy a választójogi törvény reformjára vonatkozó előmunkálatok már annyira előrehaladtak, hogy már csak a formulázásról szövegbeöntésről, lehet szó. S ez a tény is sok szót forraszt a darabont íródeákoknak torkára. Nemzeti irányban, modern szempontok által kijelölt tartalommal születik ujjá a választói jog és mikor a kirekesztett százezreket beviszi az alkotmányosság várába, hatalmasan megnöveli a magyarság erőit. Égető szükség van erre, különösen ma, mikor a minden felülről reánk agyarkodó ellenségeink összefogtak és megcsinálták a nemzeti koalíció ellenében a nemzetellenes koalícióját.

*

A legutóbbi napok politikai vonatkozásaikban újból ráakad az olvasó arra, a már évek óta kísértő nemzetiségi perfidiára, mely alkalmas arra, hogy a nyugoteurópai közvéleményt meg-

A laká-unkat úgy válasszuk meg, hogy az száraz, naposított helyen, eléggé tágas, világos legyen. Ne lakjunk tehát sötét, szűk, nyirkos, dohos lakásban, pinczehelyiségben. A szoba levegőjének gyors megváltoztathatása, tehát a szellőzés és napfény az egészséges lakásnak legfontosabb kellékei. Ne legyen a lakás szűk, mert a hol ezáltal az érintkezés az emberek között szorosabb, betegségek átragadásának a veszélye is nagyobb. Sötét lakásban kellő tisztaságot tartani nem lehet. A mikor új lakásba hurcolkodunk, vessük alá ezen lakást a legalaposabb tisztogatásnak, mert sohasem tudhatjuk, nem lakott-e ott előzőleg szárazbetegségben szenvedő egyén, vagy más ragályos beteg s nem tapadt-e a falra, a padlóra ragályos anyag. A lakásnak újból való festése sokaknál túlságosan költséges, ezért igen ajánlatos a lakásnak meszelése. Ez kölcsönöz a polgári lakásnak legértékesebb, legbarátságosabb külsőt, ez a legtisztább; mindeu szennyezés hamar meglátzik a meszelt falon, melynek meszelése szükség esetén nagyobb költség és különös fáradság nélkül részlegesen vagy egészen megújítható. A padozat legyen felmosható, őrizkedjünk mindig attól, hogy a szobában port verjünk, vagy hogy szárazon söpörjünk, emittetjük már, hogy a padó pora miért veszélyes. Nedves ruhával kell tehát a padlót feltörölni. Az imént mondottakból következik, hogy a nők uszályos ruháját úgy otthon, mint az utcán kárhóztatni kell. Butorzatunk legyen sima, egyszerű, könnyen tisztán tartható. A szobában mindig jó levegőnek kell lennie, ezért sokszor nyissunk ablakot, télen legalább is kétszer naponta (1—1 órahosszat). Éjszakára is gondoskodjunk a szoba levegőjének kicserélődéséről, különösen ha többen hálunk egy szobában.

Ha a hatóság a fertőtlenítést valamely lakásban szükségesnek tartja, ne idegenkedjünk ettől, hiszen javunkra cselekszik, sőt elvárható, hogy a fertőtlenítés szükségét belátva, magunk is szorgalmazzuk ezt az orvos útján ott a hol aggodalmaink vannak a ragályozásra. Mert a tisztaság arányában csökken a megbetegedések száma.

Dr.

tévessze és ami vékonyan folyó sovénységünket valami olyan hatalmassá dagadt zuhatagnak tüntesse föl, mely végig tipor a nemzetiségeken, azok érzelmein és legegységben ember jogain. Egyik másik mámoros fejű agitátor — erről az esetről különben is eleget olvastunk — hazugul, csúnyán megtevesztette a norvégek egyik nagy íróját — aki ezeknek a hitvány információknak alapján az európai közvélemény színe előtt kétségbevonta azt, mintha alkotmányosságunk igazán liberalis alapokra volna fektetve és azzal vádolt meg minket, hogy az igazságot pártállás szerint kezeljük. És a mikor mindezt elmondotta durván, brúálisan neki támadott a közoktatásügyi miniszternek is.

Ez az eset is teljes tanuságát adja, hogy a nemzetiségi apostolok immáron nem férnek a bőrükben. Állami fensőbbségünknek rugaszkodva neki, olyan jogokat követelnek, melyek minden kitérés nélkül egyenesen az állami élet egységének megbontására vezetnének. Nem számolnak azzal a jogforrással, mely ezer esztendősi történelmünk vezeti le államiságunk alapzatait, számításán kívül hagy minden érzelmi momentumot és hogy a lehetőségig széles körre vihesse át a nemzetiségi propaganda a maga célzatait, nem szent és nem sérthetetlen előtte alkotmányosságunk és teljesen indifferensnek mondja ennek az országnak a jövődjét. Olyan állapot ez, mi mellett hallgatagon elmennünk nem lehet; gyáva és éretlen az, aki szótlanul türi, hogy éretlen suhancok sárral dobják meg. Mikor joga és ereje van ahhoz, hogy szétüssön köztük.

Kulturánk, multunk és számarányunk egyenként predestinál arra, hogy ebben az országban az állami fensőbbséget kizárólagosan mi gyakoroljuk. Hazudik minden olyan magyarázat, mely a nemzeti velleitásokkal kapcsolatban jogosultságról beszél és hazudik az eseményeknek minden ilyen kommentálása, mely önkényes hajlandósággal, a nemzetiségekkel szemben kifejtett prepotenciával vádolja meg a magyarságot. Elvégre mi élni akarunk és föltétlen jogunk van hozzá, hogy a jövődönket biztos bázisra fektessük. Megnyorít az idő, tünkre gázol az események sora, ha nem biztosítjuk a magyar faj hegemóniáját itt ezen az ezer éven át magyar vérrel öntözött földön.

*

Ferencz Ferdinándot eddig egészen lefoglalta a hadsereg; minden érdeklődését lekötötték a katonai dolgok. Éppen mivel nem született katonának, azért kellett megfeszített erővel pótolni a természet, a hajlamok, a tehetség e fogyatékoságát.

Vajjon politikusnak született-e ő fensége? Reméljük, a magunk és az ő érdekében higgyük, hogy igen. Milliók sorsa függ attól, hogy a trónörökös politikusnak bizonyul-e, amint a kormány-pálcát kezébe vette. Az egész kettős birodalom jövője, megmaradása, fejlődése vagy darabbá zuzódása fordul meg azon, hogy Ferencz Ferdinánd ért-e az országlás nehéz tudományához.

És azért tartjuk örvendetesnek, hogy a kiegyezés hosszú válságának legkritikusabb napján fogadta és meghallgatta Andrássy Gyula grófot. Akár ő nyilvánította saját nézeteit a vitatott tárgyról, akár a belügyminiszter előadásából nyert megvilágosítást a kiegyezés ügyének állásáról, mindenképp helyes és időszzerű volt beavatkozása. És még sokkal megnyugtatóbb lesz mind a két állam népeire nézve, ha közzé válik a trónörökös állás foglalása, ha tisztában leszünk fölfogásával, terveivel és politikai elveivel.

Az állami tisztviselők országos gyűlése.

Székelyudvarhely, szept. 27.

Az egész világon a szociális kérdések dominálnak. Minden munkás, legyen az kézzel vagy észszel dolgozó, egyaránt azon dolgozik, hogy keserves munkájáért legalább oly díjazást kapjon, amelyből maga és családja tisztességesen megélhessen.

Ez irányu mozgalom volt a szegedi kongresszus is, amelyen 1580 állami tisztviselő vett részt s ezek közül 186 volt számvevősségi, ami igen szép tekintélyes szám.

E hó 22-én d. e. 10 órakor nyitotta meg gróf Battyány Tivadar elnök a gyűlést, remek szép

hazafias beszédben, amilyen még állami tisztviselők értekezletén nem hangzott el.

A kongresszust megelőzőleg a számvevősegi tisztviselők 21-én d. u. fél 4 órakor és vasárnap reggel 7 órától tartottak értekezletet saját különleges kívánalmaik megbeszélésére, melyek közt a leglényegesebb az, hogy a számvevősegek vétessenek ki a pénzügyminisztérium és igazgatóságok hatásköréből és csatoltassanak át az állami számszékhez. Előadó Kölbig Géza temesvári p. ü. számellenőr volt, aki teljesen kidolgozott javaslattal lépett a bizottság elé s úgy az ő javaslatát, valamint a memorándum egyes pontjait megvitatta. Egyöntetű eljárás szempontjából egy 18 tagu bizottságot választottak Mandics Jenő pénzügyi tanácsos elnöksége alatt. E bizottságba Erdélyből Kovács Jenő p. ü. számellenőr Tordáról és Pálffy Aladár p. ü. számtiszt városunkból választattak be. Előadója Kölbig Géza és jegyzői Apor László és Német Károly Budapestről lettek.

E bizottság hivatása, hogy a számvevősegi ügyeket párhuzamban az országos egyesülettel intézzék. Ez értekezleten Robel Roman p. ü. tanácsos elnökölt. Ez értekezleten egyhangulag elfogadták Pálffy Aladár azon indítványát, hogy a memorándumban a vasárnapi munkaszünetnek rendeleti uton való életbe léptetése kéressék.

22-én d. e. 10 órakor nyílt meg a kongresszus, a midőn is az albizottságok választottak meg, hogy a 23-án tartandó értekezlet elé kész tervvel jöjjenek.

A bizottsági tagok megválasztása után egy hazafias mozzanat következett, a midőn az állami tisztviselők elzarándokoltak és megkoszorúzták Kossuth Lajos szobrát.

(Kossuth-szobor megkoszorúzása.)

A Kossuth szobornál az állami tisztviselők nevében gróf Battyány mondott beszédet. „Sokat gondolkoztunk, úgy mond, mit irassunk ama koszorura, melyet a magyar állami tisztviselők helyeztek el a szobor talapzatán, de bármily szépet is akartunk, szebbet nem lehet, mint amit rá irattunk: Kossuth Lajos emlékének, mert e név egy fogalom, amely át keli hasson minden tisztviselőt és törekedni kell az eszméinek megvalósítására.“ Ezután a közönség levett kalappal énekelte a Szózatot és Kossuth nótát s azután szétszözlött.

(Az albizottságok ülése.)

Az albizottságok legfontosabb határozatai a következők voltak: a hivatali állásokat csak fokozatos előléptetés útján tölthetik be. Az ingyenes állások eltörölendők. A minisztériumokban csak felsőbb állások legyenek s azokat vidékről töltsék be. Képviselő lehet minden állami tisztviselő 10 évi szolgálat után, a midőn nyugdíjazzák, a szolgálati pragmatika azonnal életbe léptetendő. Fegyelmi ügyekben független bíróság ítéljen. A titkos minősítés eltörölendő. A hivatalos idő törvényben szabassék meg s a többi munka díjaztassék. Minden állami tisztviselőnek, ide értve a szolgákat és díjnokokat is bizonyos szabadság idő engedélyeztessék, s vasárnapi teljes munka szünet megadassék. A lakbérek új alapon adassanak és 50%-a a nyugdíjba is beszámíttassék. A városok és községek 4 osztályba sorozandók. A tisztviselők hitelügyeinek lebonyolítására „Közalap“ létesítendő, oly módon, hogy ehhez minden tisztviselő, minden 1000 kor. fizetése után 1 koronával hozzá járul. Ebből internátus is létesítendő a tanuló tisztviselő gyermekek részére. E célra különben Jászky László statisztikai tisztviselő felajánlotta 300 öles telket Budán, amit a kongresszus zajos éljenzéssel vett tudomásul.

Behozandó a státus rendezés és automatikus előmenetei, az eddigi 4 osztályos képesítés 6 osztályra emeltetnék és a kezdő fizetés 1400 kor., a középiskolai képesítéssel 2000, és felsőbb iskolai végzettséggel 2300 kor. volna a kezdő fizetés. Az elsőnél automatikusan emelkednék 3 évenként 4000 kor.-ig, a másodiknál 5600 és a harmadiknál 7100 kor.-ig. Ami azonban nem zárja ki, hogy előbb is ne haladhatna. A számvevősegeknél a főnökök a VI. és a helyettesek a VII. fizetési osztályba soroztatnak.

A szolgálati idő leszállítandó 35 évre. 10 szolgálati év után 40%, 10 évtől 30-ig 2 1/2 %, 30—35 ig 2%-al emelkedjék a nyugdíj. Az özvegyek nyugdíja a férj nyugdíjának 2/3-ában állapítandó meg oly módon, hogy a nevelési járulékokkal a férj nyugdíját nem haladhatja meg.

Minden állami alkalmazott utódainak, ha nős, hanem, temetési járulék adandó stb. stb. Bízom itt csak főbb vonásokban, szinte csak czimekben sorolhattam fel a kérélmeket, de adja az Isten, hogy mihamarabb életbe lépjenek.

(Hétfőn.)

Hétfőn folytatódott a tanácskozás, a midőn Andor József főelőadó előterjesztette a fentti javaslatokat, melyekhez a kongresszus hozzájárult. Végteleen lélekemelő voltak a következő szavai:

„Egy olyan társadalmi osztály, melytől az egész nemzet súlyos dolgokat vár, nem hibázhatik, ha azt mondja, neki is van kérélmé. És oda áll a nemzet elé s nem a lenyűgözött rabszolga alázatosságával, hanem a férfi nemes önértetével és tisztességtudásával elébe tárja kérését.“ Itt az előadó sirva fakadt áthatva szavai igazságától s hallgatói percekig tapsoltak e megindító jelenetnek.

Bizony csak egy független, jogait és kötelességeit tudó tisztviselői kar biztosíthatja e nemzet, e haza fennállását.

(A bankett.)

Hétfőn d. u. 2 órakor volt a bankett, amelyen mintegy 500 kongresszusi tag vett részt. Bankett után szétszözlött a kongresszus reményekkel telve, hogy mire a következő kongresszus megtartatik Kolozsváron, addig teljesülnek a remények.

Ugy legyen.

t. p. a.

Kötelező állatbiztosítás.

Marosvásárhely, szept. 25.

I.

Minden biztosítás alapelve ugyanegy. A biztosító a biztosítottakat a biztosítás természetével megfelelően személyökben, vagyonukban érhető vagyoni kár megtérítését magára vállalja s ennek ellenében a biztosítottak bizonyos csekély évi díjat fizetnek a biztosítónak. Így a biztosítottak az őket érhető kárnak néhány százalékat kitevő díjért, tehát aránytalanul csekély és az egyesek által meg sem érzett ellenszolgáltatásért kárukat a biztosítóra háríthatják.

A biztosítás mai helyzetében általánosságban üzleti vállalkozás. A biztosító intézetek a biztosítottak által fizetendő díjat oly összegben állapítják meg, hogy azokból nemcsak az elég biztos valószínűség szerinti kártérítések, hanem az üzleti kiadások is kikerüljenek s azon felül az intézet részvényeseinek is minél nagyobb nyereség jusson.

A biztosítottak érdekeinek az felelne meg legideálisabban, ha az általuk befizetett díjtökének az évi károk megtérítésén felül maradó része szintén az ő javukra szolgálja. Vagyis, hogy esetleges károk megtérítésén felül a biztosítások üzleti nyereségéből is közvetlenül a biztosítottak részesüljenek.

Ennek egyedüli módja a kölcsönös biztosítás.

És mivel az egyesülés többi módjaihoz a törvény elég nagy, 200.000 koronányi alaptőkét kíván, a kölcsönös biztosítás legegyszerűbb és legkönnyebb módon szövetkezeti uton történhetik.

A biztosításokból származó előny mindenkit egyaránt érdekel. De senkit annyira, mint a gazdaközönséget és különösen a kisgazdákat, akiknek akár épületeikben, vagy gazdasági felszerelésükben, akár terményeikben vagy állataikban bekövetkezhető nagyobb károsodás esetleg exisztenciájukat is tönkre teheti, de mindenesetre évekre visszaveti előhaladásukban.

Ajánlatos tehát a biztosítást minél szélesebb körben és minél több irányban elterjeszteni. Alkalm van rá elég, hiszen a biztosító társaságoknak minden faluban van képviselőjük. És amíg a kölcsönös biztosítás eszméje valóra válhat, addig is sietnie kell minden gazdának épületei, terményei és állatai biztosításával. A biztosítások eddig kizárólag az épületekre és terményekre terjedtek ki. Nem történt azonban figyelembe vehető gondoskodás az állatok elpusztulásával előálló súlyos károk elhárítására. Legalább itt a székelyföldön csak szorványosan tudunk eseteket.

Pedig, ha tekintjük, hogy különösen a székelyföldnek rendkívül fontos gazdasági tényezője az állattenyésztés, ami hivatalosan is megállapítást nyert és a székelyföldi kirendeltség állattenyésztési akciójában elismerésre is talált, be kell látnunk, hogy állattenyésztésünk és az ahoz fűződő fontos gazdasági érdekek folytán az állatbiztosítás a legnagyobb jelentőséggel bíró kérdések közé tartozik.

Magyarországon a ragadós betegségben elpusztult szarvasmarhák száma az 1900. évtől 1904-ig 3100-ról 5600-ra emelkedett. 1905-ben 5400 ragadós betegségben elpusztult állatot mutat ki a statisztika. A valóságban azonban sokkal többre kell tennünk a számot. Az összehasonlításból kitűnik, hogy az áll-

lathalandóságban jelentős csökkenés nem tapasztalható, bár az állam a megelőző és ellenőrző intézkedésekben egyre nagyobb tevékenységet fejt ki. A ragadós betegségben elhullott sertések évi átlaga 1896—1900 években 339 ezer volt, 1901—1905-ben 177 ezer, 1905-ben már 220 ezer. Tehát itt se találunk javulást. A ragályos és egyéb betegségekben elhullott szarvasmarhák értéke évenként jóval meghaladja a 10 millió koronát, hasonló összegre tehető az elhullott sertések értéke is.

Látható tehát, hogy évenként tetemes kár éri gazdaközönségünket állataiknak részint betegség, részint baleset miatt való elpusztulása által. Minden amellet szól tehát, hogy a biztosítást állataikra is kiterjesszék.

Azok a szempontok, amelyek a biztosítottak érdekeinek minél teljesebb érvényesülése módjával a kölcsönös biztosítást jelölik meg, még inkább előtérbe nyomulnak az állatbiztosításnál. Az állatbiztosítás ügye legközelebből a falusi gazdaközönséget érdekli; a biztosítás sikere attól függ, hogy minél több gazda vegyen részt benne, minél kisebb az üzleti, kezelési költség. És mivel a legtöbb visszaélés a biztosító rovására az állatbiztosításnál fordulhat elő, szükséges, hogy az ellenőrzés a biztosítottakkal szemben minél közvetlenebb és intenzívebb legyen. Mindezek a szempontok az üzleti előnyök tekintetében legcélszerűbb kölcsönös állatbiztosítást szövetkezeti alapon teszik ajánlatossá. És ugyane szempontokból következik az is, hogy a kölcsönösség elvei szerint alakult szövetkezet hivatását úgy teljesítheti legtökéletesebben, ha üzleti köre csak egy, vagy legfőlebb közvetlen szomszédságban levő két község területére terjed ki.

Az ily módon való állatbiztosítás külföldön általában elterjedt és mindenfelé a legnagyobb megelegedésre vált be. Német-, Francia-, Angol-, Svédországban, Svájcban, Ausztriában sok ezerre megy a községi állatbiztosító szövetkezetek száma. S a tapasztalat szélteben azt mutatja, hogy az állatbiztosítás a díjösszeg tulságos magasra emelése nélkül csakis így szövetkezeti alapon valósítható meg sikeresen.

A biztosítás szervezését és keresztülvitelét rendkívül megkönnyíti a Budapesten alakult „Magyar Kölcsönös Allatbiztosító Társaság mint Szövetkezet“, amely a községi biztosító szövetkezettel szemben a kockázatot bizonyos százalékon felül, mint viszontbiztosító elvállalja s így lehetővé teszi, hogy a községi szövetkezet a kifizetések legmagasabb összegénél se legyen kénytelen ráfizetni vagy tagjait megterhelni.

Dr. Fajna Géza.

HIREK.

Székelyudvarhely, szept. 29.

A Székely Társaságról.

A szeptember 22-én újja alakított Székely Társaság, október 6-ikán délután 3 órakor ülést tart a vármegyeház kis termében. Ez az ülés azért vált szükségessé, hogy az újja alakítást teljessé tegye, s megállapodásokat létesítsen a társaság működésének módjai és irányai felől. De azonkívül még annak megállapítása is szükséges, hogy az új társaságban kik akarnak tagokul résztvenni, mert a multkori ülés e tekintetben kellő bizonyosságot nem hozott létre.

Aki a mi társadalmunk ügyének előbbre viteleért érezni és gondolkodni tud; aki a székelység fontos nemzeti hivatását átérti s evégett egy hatalmas és egészséges közvéleményné a kifejlődését kívánatosnak tartja: annak ebben a Székely Társaságban okvetlenül részt kell vennie. Épügy részt kell vennie annak a gazdának, iparosnak, kereskedőnek, hivatalnoknak és tanárnak is, aki ennek a városnak és vármegyének viszonyait javítani, fejleszteni akarja, s aki itt egy békés, összetartó, erős társadalomban akar élni. Ehhez a szép eredményhez mind az a céltudatos társadalmi tömörülés tud elvezetni, amely a Székely Társaság útján kifejthető.

A társaság vezetősége tehát ez uton kéri és a székely erényekben való jó reménységgel felhívja az érdeklődőket, hogy az október 6-iki ülésen minél számosabban sziveskedjenek megjelenni. Jöjjenek el bátran, a visszahuzódás érzései nélkül mindazok, akik hivatást éreznek a székelység feladataiban való részvételre, s akik segítséget és társadalmi felkarolást várnak jó munkájuk eredményének és jövőjének biztosítására. Jöjjenek; várjuk mindnyájukat! (Pd.)

Tanító-gyűlés.

Az „Udvarhelyvármegyei római katolikus Tanító-egylet” f. hó 26-án a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium disztermében évi rendes közgyűlést tartott, melyen a tanítókon kívül a papság egyrésze is jelen volt.

A gyűlést 9 órakor tartott szent mise és Veni sancte előzte meg. A gyűlés lefolyásáról a következő tudósítást hoztuk:

Gróf *Mikes* János főesperes plebános gondolatokban gazdag beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Megnyitójában irányt mutatott, mely szerint a népoktató munkának folytania kell. Hangsúlyozta a tiszteletet és igazságot, mint a nevelői tevékenység elengedhetetlen követelményeit. A meggyőző igazságokat a közgyűlés nagy figyelemmel hallgatta és tetszésének jeleivel tüntette ki.

Ezután a tárgysorozat szerint a közgyűlés hatáskörébe utalt adminisztratív természetű ügyek (a megelőző gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése, pénztár-vizsgáló bizottság kiküldése, az alapszabályok módosítása) nyertek elintézését.

Bálint Károly kadicfalvi és *Szabó* Lajos máréfalvi tanítók sikerült szavazataikkal járultak a gyűlés sikeréhez.

Gál Sándor főjegyző minden lényegesebb mozzanatra kiterjedő jelentést olvasott fel a körök működéséről.

Egyik tanító megleghangu emlékbeszédet olvasott fel, a korán elhunyt *Gáspár* Árpád volt zetelaki tanítóról.

Ggerkes Mihály az általa szerkesztett és forgalomba hozott tananyagbeosztás nyomtatványt mutatta be.

A gyűlés egyik legérdekesebb tárgyát képezte *Burger* Arthur tanárnak az írás történetéről s az új magyar helyesírásról tartott magas szintű előadása. A széleskörű forrás tanulmányokon nyugvó előadás bevezető része az írás fejlődésének rövid történetét tárgyalta. Szemléltetve mutatta be a mai latin írás keletkezését és kifejlődését. Ugyancsak példákkal illusztrált történeti visszapiantással vezette be a mai magyar helyesírás kialakulását. Ismertette és találó kritikai megjegyzésekkel kísérte az iskolai magyar helyesírás ügyében kiadott legújabb rendeletet és utmutatást adott a helyesírásnak ingadozást és bizonytalanságot mutató eseteire. A közgyűlés a nagyobb terjedelme ellenére is mindvégig érdekes előadást feszült figyelemmel hallgatta és elismerésének jeleivel tapsal és élénk eljenzéssel köszönte meg.

Ez után ismét adminisztratív ügyek következtek: a pénztárnok és pénztár vizsgáló-bizottság, a könyvtári bizottságnak a könyvtár alapjának megvételéről szóló örvendetes jelentése. Ezzel a minden tekintetben sikerült közgyűlés véget ért.

Eljegyzés. *Zakariás* József eljegyezte *Kozma* Irénket Marosvásárhelyt.

Dr. Krusniczky Elek eljegyezte *Baranyai* Margitot.

Unitárius istentisztelet. Ma délelőtt 10 órakor kezdődött a vármegyei ház nagytermében az őszi háláünnep alkalmából istentisztelet és urvacora osztás lesz.

Háziiparunk érdekében címmel *Solymossy* Endre egy füzetben megírta mindazon teendőket, melyek Udvarhelyvármegye háziiparának fejlesztése és annak versenyképesség, jövedelmezővé tétele érdekében szükségesek. Tanulmányt négy részre osztotta. Az első fejezetben „teendőnk” alatt elmondja, hogy évtizedek óta esik a székelység erkölcsében, vagyóban, néhány év óta megdöbbentően fogy számban, munkásközben. Pedig a székelységnek művelnie, vagyónaknak, erősnek kell lenni; mert saját földjén élve, állami és nemzeti hivatása van Erdélyben. Iparfejlesztő-bizottságunk hazafias aggodalommal látja régóta e bajokat. Lelkiismeretes bagósággal kereste a mentő eszközöket, kivezető utakat. S mikor mindent mérlegelt, figyelembe vett, legfőképp népünk kiváló ipari és kereskedelmi érzékét, rátermettségét; gondolata visszaszállt a múltba. Kezdjük ott, ahol végeztük! Keressük fel kórágyon fekvő háziiparunkat, mely régen minden székelyházat benépesített, — jövedelmet adott, — mely minden székelyt a tűzhegyénél magtartott. Tegyük egészségessé, széppé; tegyük keletdövé, jövedelmezővé háziiparunkat. Hiába akarjuk a fejlődés fokozatait átugrani. Az csak gyorsítani, de átugrani nem lehet. Hiába álmodozunk. Ennél a dolognál a kicsinylés, az elodázás, a kitérés is csak növeli bajainkat. Ha mi a székelyföldet egy

nagy kiterjedt iparteleppé, — a székelységet egy hatalmas erős iparos nemzedékké kívánjuk átalakítani, mely képes legyen saját földjén élve állami és nemzeti hivatást teljesíteni, azt más uton, más módon nem tudjuk elérni. A füzetek második részében ismerteti az Első Székely Háziipari Árucarnok üzletmenetét, a harmadikban ennek Alapszabálytervezetét dolgozta ki, míg a negyedik részben a kormány támogatásának mérvét adja a következőkép: 1. Egy mintaraktár létesítésére, egyszersmindenkorra, adjon a kereskedelmi és földmívelési miniszter 1000 — 1000 koronát, összesen 2000 koronát. 2. A háziiparosok között kiosztandó szerszámokra, nyersanyagok beszerzésére, állandó előlegekre, jutalmazásokra mindkét miniszter adjon 10 évig, évenként 5—5 ezer koronát; összesen 10,000 koronát. 3. Engedélyezzen a kereskedelmi miniszter az árucarnoknak olyan előnyös szállítási díjtételeket, melyben a börtönmunkákat részesíti. 4. Az Árucarnok igazgatóságának indokolt kérésére küldjön mindkét miniszter időről-időre vándor munka-tanítókat a saját költségére. — A nemes lendülettel, izzó fajszeretettel megírt füzetet az Iparfejlesztő-bizottság adta ki és azt a ma megnyitó Székely kiállítás díjmentesen adják a dolog iránt érdeklődőknek.

Törvényhatósági közgyűlés. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága, mint jelentettük, október 5-én tartja őszi rendes közgyűlését. A közgyűlési meghívót és tárgysorozatot *Dr. Damokos* Andor alispán már meg is küldötte a bizottsági tagoknak. A tárgysorozat 305 pontból áll és kormányrendeleteket (1—4), hivataloselőterjesztéseket (5—19), szabályrendeleteket (20—23), községi ügyeket (24—273), átiratokat (274—295), kérvényeket (296—305) ölel fel.

Dr. Bartók György az erdélyi ref. egyházkerület püspöke, tegnap délelőtt érkezett meg Bögözbe, hol óriási közönség jelenlétében, a papság élén *Vajda* Ferencz esperes fogadta. Délután Agyagfalván tartott istentiszteletet, a mai nap pedig a székelymagyarosi egyházközség új templomát szenteli fel. Délután Bögözben mond püspöki áldást, majd pedig Székelykeresztúrra utazik. A püspök — a körülmények változása folytán — uti programját megváltoztatta és most ez alkalommal nem fogja meglátogatni a székelyudvarhelyi egyházközséget.

A Székely kiállítás ma, vasárnap nyílik meg, és holnap, valamint okt. 1-én és 2-ikán lesz megtekinthető. A kiállítás mai ünnepélyes megnyitására *Ugron* Ákos főispán, *Dr. Damokos* Andor alispán, *Dr. Kovács* Albert országos képviselő tegnap már elutaztak. Udvarhelymegye ipari kiállítását *Solymossy* Endre tanár, *Hargita* Nándor igazgató, a gazdasági részt pedig *Dorner* Béla miniszteri megbízott rendezték, kik a mai ünnepélyes megnyitáson szintén résztvesznek. Mint nagyobb kiállítók résztvesznek: *Barcsay* Károly szövőgyára-, *Szöllősi* Samu pedig gazdasági terményeivel. A kiállítás megtekintésére felhívjuk a polgárságot és gazdaközönséget.

Személyi változások a kollegiumban. *Dr. Fazakas* József r. tanárt a közokt. miniszter egyelőre ideiglenes minőségben áthelyezte a kolozsvári felsőbb leányiskolához. Az így megüresedett díjkezelői állásra az előjáróság *Nagy* Elemért választotta meg; a szintén lemondás folytán megüresedett gazdasági felügyelői állásra pedig *Szabó* Andrást.

A Székelytársaság újraalakulása. A székelyszövetségnek Marosújvárt iment tartott gyűlésében elhatározták, hogy a székelytársaságokat új életre keletik, azokat újra szervezik. E végett *László* Gyula keresk. és iparkamarai másodtitkár, körutjában f. hó 22-én Székelyudvarhelyre érkezett, mely napra *Dr. Damokos* Andor alispán, a megyeház kistermébe értekezletet hívott egybe. Az értekezleten mindössze huszon ha megjelentek, ami kétségtelen bizonyítéka annak, hogy közönségünk nem, vagy alig érdeklődik a székelyügyek iránt, általános lévén azon érvelés, hogy a székelyt úgy megmentették már, hogy a piaczi árak megkészszerződtek, a napszámber pedig háromszorossá emelkedett, cselédek jó pénzért is alig kaphatni, szóval a székely foghegyről beszél a nadrágos emberrel, mi mind annak a jele, hogy jólétben emelkedett. A gyűlésen, mivel *Damokos* alispánt hivatalos elfoglaltsága gátolta a megjelenésben, *Soó* Gáspár főgimnáziumi igazgató, a Székelytársaság eddigi alelnöke, elnökölt, kinek felkérésére *László* Gyula ismertette azt a körülményt, mely a Székelytársaságokat új életre hívja és ez: a nemzetiségek, különösen pedig a románság tervszerű terjeszkedése Erdélyben. Tehát a társaságokra, az eddigi cseléd elszerzés munkája helyett, fölötté fontos feladat ne-

hezedik: megmenteni Erdélyt a magyarságnak. Az értekezlet készséggel tette magáévá a feladatot, minek *Solymossy* Endre lendületes szép beszédben adott kifejezést. Ezután *Deréki* Antal intézett kérdést a kiküldött titkárhoz, ha valjon e székelytársaság fiókja lesz-e a marosvásárhelyi társaságnak, egyben pedig visszautasította azt a vádat, mintha a székelyföldi sajtó nem teljesítené feladatát. A megnyugtató válasz után *Solymossy* Endre indítványára a tisztikart a következőleg alakították meg: Védnök: *Ugron* Ákos, tiszteletbeli elnök: *Dr. Damokos* Andor, tiszteletbeli alelnök: *Soó* Gáspár, elnök: *Mátéffy* Domokos, tiszteletbeli titkár: *Becsek* Aladár, titkár: *Dr. Paál* Árpád, pénztáros: *Spaller* József. Végül elnök megköszönte *László*nak fáradozását, a gyűlést bezárta.

Köszönetnyilvánítás. A következő sorok közlésére kértünk föl. Legidősebb *Daniel* Gábor nyug. főispán urnak a vármegyei muzeum részére adományozott 28 drb, *Günter* Antal urnak 5 drb, *Kovács* János urnak 3 drb pénzért, *Ferenczy* Gyula nyug. árvaszéki elnök urnak 1 drb ezüst éremért és *Ferenczy* Mária öngyűsége 7 drb. „a világ hét csudáját” feltüntető régi festményért. Az egyet választmánya nevében, ez uton is köszönetet mondok, *Molnár* Károly muz. igazgató.

Udvarhelyvármegyei Muzeum-Egyesület. Az Udvarhelyvármegyei muzeum-egyesület folyó hó 26-án csütörtökön a vármegyei ház kistermében választmányi ülést tartott. Ott voltak *Ugron* Ákos, főispán elnöke alatt, *Dr. Damokos* Andor alispán, *Vári* Albert alelnök, *Dr. Solymossy* Lajos főrealisk. igazgató, *Molnár* Károly muzeumi igazgató, *Dóza* Jakab könyvtárnok, *Pálmay* József titkár, *Spaller* József pénztárnok, *Kamocsay* József levéltárnok és *Séra* Kálmán jegyző. *Ugron* Ákos elnök és *Molnár* Károly igazgató, napirend előtt bejelentik a választmánynak a Muzeum részére beérkezett újabb adományokat, melyeket más helyen említettünk föl. Adományozóknak, ugyancsak az udvarhelymegyei takarékpénztár részvénytársaságnak 50 koronás adományaért a választmány ezuton is kifejezi hálát köszönetét. *Petrányi* Miklós tagot amultkori közgyűlés határozata értelmében felkérték, hogy a muzeummal kapcsolatos képtári szakosztályt szervezze s a tagok gyűjtését kezdje meg. *Pálmay* József titkár ajánlatára *Ferenczy* Gyula árvaszéki elnököt és *Palfy* Aladár számvisztet a választmány fölvette a muzeum egyesület tagjai közé. *Spaller* József pénztárnok jelentése után *Molnár* Károly igazgató fölfejtette azon módokat, melyek mellett a muzeumi tárgyak intenzívebb gyűjtését lehetne véli. A vármegye közsegeiben gyűjtő bizottságokat kíván szervezni. E célból „Fölhívás”-t szerkesztett, melyben megnevezi részletesen azon tárgyakat, melyeket gyűjtésre érdemesnek talál. Szól benne a tárgyak bejelentése és beszállítása módokról s kiemeli, hogy az értékeesebb leleteket, régiségeket a muzeum-egyesület a kebeléből kiküldött bizottsággal megvizsgáltatja s pénzzel is megvásárolja. Választmány *Molnár* igazgató „Fölhívás”-át elfogadta s elhatározta, hogy 200 példányban sokszorosítja s a vármegye közsegeibe szétküldi. E „Fölhívás”-ban foglaltakra ez uton is föl hívja a választmány a megye közönségének a figyelmét, de fordul elsősorban a községek vezető embereihez lelkészekhez, tanítókhöz, jegyzőkhöz. Karolja fel kiki e muzeum ügyét, tartsa hazafias, szent kötelességének a gyűjtésben — tehetsége szerint — résztvenni. A legcékelebb ajándék is hazafias, szép tett, mely az ajándékozóra oly fényt áraszt, hogy annak világanál az utókor is meglátja nevét.

Véres kardpárbaj. *Dr. Damokos* Andor alispán és *Dr. Sebesy* János vármegyei-aljegyző, pénteken délelőtt harcoképtelenségig menő kardpárbajt vívtak, mely mindkét fél megsebesülésével végződött. A párbajból, mint segédek, *Dr. Válcsek* Ferencz m. tisztifőügyész és *Dr. Kovács* Albert országgy. képviselő *Damokos* részéről, *Dr. Hincéder* Ákos és *Dr. Szöllősi* Ödön ügyvédek, *Sebesy* részéről, szerepeltek. A párbajra okul *Sebesy* Jánosnak az alispánról tett sértő kijelentései szolgáltak. Párbaj orvosok *Dr. Imre* Domokos és *Dr. Egyed* Balázs voltak. Felek nem békültek ki.

Polg. isk. tanárok Székelyudvarhelyt. Az országos polgári iskolai tanáregyesület marosmenti köre rendes közgyűlést *Göngyössy* István elnöke mellett Székelyudvarhelyt október hó 12-én délelőtt 9 órakor a vármegyei ház nagytermében tartja meg. Tárgysorozat: 1. A gyűlés megnyitása. 2. A jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldése. 3. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1906—907. évi számadásról, *Kovács* Dániel, tordai áll. polg. isk. tanár által. 4. Az „Eötvös-alap”-nál teendő alapítvány mibenállásáról jelentést tesz *Péter* Antal, kőri pénztáros, tordai áll. polg. isk. tanár. 5. Az 1907—908. évi költségvetés megállapítása. 6. A vallás-erkölcsi alapon való nevelésről értekezik *Puskás* Gergely, dicsőszentmártoni róm. kath. plebános, áll. iskolai hitoktató. 7. A polgári iskola reformja czi-

men előadást tart *Kratofit* Dezső, tordai áll. polg. iskolai tanár. 8. A modern rajztanításról szemléltető előadást tart *Petrányi* Miklós, székelyudvarhelyi kő- és agyagipari szakiskolai és áll. polg. leányiskolai rajztanár. 9. Indítványok. 10. A gyűlés bezárása. — A meghívóval egyidejűleg az elnökség a következőket teszi közzé: Felkértnék a Kör tagjai, a kik a gyűlésen résztvenni szándékoznak, hogy az elszállásolás eszközölése céljából szíveskedjenek Székelyudvarhelyre érkezésük pontos idejét *Schiller* Irma igazgatónőül legkésőbb október 8 áig bejelenteni. Október hó 11-én délután 3 órakor a kő- és agyagipari szakiskola, a középiskolák, a műszövő-intézet és a város más nevezetességeinek megtekintése. Október hó 11-én este 8 órakor a „Budapest-szálló“ helyiségében ismerkedésre összejövetel. Október 12-én délbén a „Budapest-szálló“ helyiségében társasbéd.

Nyugdíjazás. *Végler* Gyula, a székelykereszturi állami tanítóképző tanára, 31 évi működése után nyugalomba vonult. A vall. és közokt. miniszter *Végler* Gyulának, hivatásérzettel áthatott nemes irányu tevékenységeért őszinte köszönetét és méltányoló elismerését fejezte ki. Sajnálattal értesülünk, hogy *Végler* Gyula Brassóba távozik, ahol várva várják odaérkezését.

A Vadásztársaság ma délután 3 órakor a megyeház kistermében rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgyát új tagok felvétele, folyó ügyek és esetleges indítványok képezik.

Halálozások. *Kassay* F. Dezső városi alkapitány, törvényhatósági bizottsági tag, életének 48-ik évében f. hó 26-ikán elhunyt. A megboldogult derék, jó fiut tegnap délután temették el nagy részvét mellett a ref. sírkertbe. Halálát özvegy édesanyja: *Kassay* F. Ignáczné szül. *Somogyi* Karolina, testvére: *Akos* és számos rokon gyászolja. Haláláról a családon kívül a város tisztviselőikara is bocsátott ki gyászjelentést.

Gircsis József életének 75-ik, boldog házasságának 35-ik évében. f. hó 25-én jobblétre szenderült. A megboldogult résztvett a szabadság harcban, s azután mint szorgalmas polgár érdemelte ki polgártársai közbecsülését. Halálát felesége *Vas* Róza, gyermekei, unokái és számos rokon gyászolja.

Gyorsírási. Amint lapunkban annak idején közöltük volt, a helybeli ref. kollegiumi *Gyorsírókör* a július első napjaiban *Szegeden* rendezett *Nemzetközi gyorsírókiállítás és kongresszuson* s az azzal kapcsolatos versenyeken *Szabó* András tanárnak, mint elnöknek vezetése mellett 5 taggal képviseltette magát. A versenyek eredményét a napokban küldötték szét. Eszerint a *Gyorsírókör* a kiállításon való részvételért elismerő oklevelet nyert, beküldött gyorsírási munkálataikért szintén oklevelet nyertek: *Sztanila* Viktor, Sz. Kis Ferencz, Nagy Károly, *Mirtse* Sándor és *Rajk* Lajos tanulók, az írás versenyen pedig kitüntetést nyertek: *Sztanila* Viktor (percenként a 200 szótáros, illetve 160 szótagos írásért és Nagy Károly. E szép siker alkalmából köszöntjük a koll. Gyorsírókört s hisszük, hogy az elért szép eredmény buzdító hatással lesz tanuló nemzedékünkre, melytől a gyorsírásnak minél hathatósabb felkarolása joggal várható.

A csipkeverő tanfolyam. Mult számunkban megemlékeztünk a *Schiller* Irma polg. iskolai igazgató által rendezett tanfolyamról. E hírünkre vonatkozólag értesítenek, hogy a tanfolyamon kétféle csipkét tanulnak készíteni, u. m.: a csetneki csipkét, melyet *Langer* Adolfu kézimunka-tanítónő és a csipkeverést (klópplízis), melyes *Schiller* Irma igazgatónő tanít. A tanfolyam, melyre eddig 112-en iratkoztak be, addig fog tartani, míg minden jelentkező kellő gyakorlottságra tesz szert a csipkekészítésben.

Szerzetes tanítórendeink eskütétele. Az 1907. évi XXVII. t.-cikk elrendeli, hogy a népiszkolai tanítással foglalkozó szerzetesrendek is tartoznak letenni a tanítók és tanítónők részére előírt hivatalos esküt, akár igénybe óhajtják venni az új törvény által biztosított államsegélyt, akár nem. Ezen törvényes rendelkezés alapján *Ember* János, kir. tanfelügyelő, a helybeli apaczazárda nővéreitől f. hó 25-ikén és a helybeli szt.-ferenczrendi barátoktól f. hó 26-ikán vette ki a tanítói (tanítónői) hivatalos esküt, melyet ezen rendek tagjai egyházi szertartás szerint (égő gyertya s foszlóval előtt) tettek le. A zárdanővérek eskütételénél az egyházmegyei főhatóság képviselőjében Gróf *Mikes* János főesperes, a szt.-ferenczrendiekénél pedig *Soó* Gáspár róm. kath. főgimn. igazgató volt jelen. Az eskümentát mindkét esetben *Chalupka* Rezső kir. tanfelügy. tolnok olvasta fel.

Adomány. A székelykereszturi magán polgári leányiskola javára az elhunyt Dr. *Lukácsffy* István ivén adakoztak: Dr. *Lukácsffy* István 25 kor., Róth Bernát 20 kor., Dr. Fodor Boldizsár 10 kor., Dr. Viola Sándor 10 kor., Dr. Gombos János 10 kor., Borbáth Dani 10 kor., Fekete Manó 10 kor., Ugron Zoltán 25 és Gaál Lucze 20 koronát. Az adakozóknak ez uton is hálás köszönetet mond a leányiskola igazgatósa.

Egy nőegylet jubeliuma. A székelykereszturi Jótékony Nőegylet november 16-ikán fényes ünnepélyt tart, fennállásának 25-ik évfordulója alkalmából. Ugyancsak egyidejűleg ünnepli az egyesület tevékeny lenőknőjének, özv. *Ugron* Jánosné szül. Bárány *György* Ágnesnek, jubileumát is, ki az egyesület megalapítása óta, vagyis 25 év óta, vezeti és irányítja az egyesületet emberbaráti feladataiban.

Oltáregyesületi estély. A székelyudvarhelyi Oltár-egyesület, *Majláth* gróf erdélyi püspöknek városunkba való érkezése alkalmából, f. hó 13-ikán fényes sikerűnek ígérkező estélyt rendez. A rendezőség most dolgozik az estély műsorának összeállításán, s így azt jövő számunkban fogjuk közölni.

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkértünk a következő sorok közlésére: Az udvarhely-megyei tanítóegyesület népiszkolai tanszermuzeuma részére *Riemer* Gusztáv helybeli lakos, hargitaligeti fürdő- és festékgyártulajdonos, 1 drb oxidált vaskövet (aransatinoberti), 1 drb ugyanazt égetett állapotban (angyalvörös), 1 drb nyers vaskövet, 2 drb deavidéki olomezüstérczet, 3 drb arany tartalmu érczet, 1 drb vörös rézérczet, 2 drb pyritet és 1 drb achátot, valamint a gyárában előállított porfestekekéből egy mintasorozatot adományozott. Fogadjon az adakozó ezen adományáért a Tanszermuseum nevében köszönetemet. *Chalupka* Rezső osztályelnök.

Iskolaavatás és templomszentelés. Folyó hó 21 és 22-ik napjain szép ünnepségek színhelye volt Zilah városa. Ugyanis akkor avatták fel a *zilah* ref. *Wesselényi* kollegiumnak új épületét, s szentelték fel az egyházközségnek új templomát. Az ünnepélyes aktust mindkét alkalomnál Dr. *Bartók* György erdélyi ref. püspök végezte, — a templomszentelést a kolozsvári *theologiai fakultás* tanárkarának közreműködésével. Az új kollegiumi épület felavatásán képviselve voltak az erdélyi többi testvérkollegiumok is, s a megjelent képviselők Értekezletükön egybeközt elhatározták azt is, hogy az erd. ref. tanároknak a szép multtal bíró, de körülbelül 10 év óta szünetelő *Tanári Értekezletét* új életre keltik a változott viszonyok következtében az Országos ref. Tanáregyesület aegise alatt. A megalakulás még ezen az őszön remélhető s az első ilyen értekezlet valamelyik erdélyi ref. kollegium kebelében már a jövő év folyamán. Az ünnepélyek ünnepélyei voltak nemcsak a ref. kollegiumnak és egyházközségnek, hanem egész Szilágy vármegyének, mely székvárossával együtt mindig egy volt több százados kollegiumával és egyházközségével. Csak a szoros kapocs alapján érthető, hogy Szilágy vármegye egy évtizeddel ezelőtt 80 ezer koronás alapítványt tett konviktusi célokra a kollegiumnál, Zilah városa pedig legközelebből rendkívül sok támogatásán kívül *négyezer* koronát bocsátott a kollegium rendelkezésére egy központi villamos óra beállítására céljából. Hogy Szilágy vármegye előkelősége Zilah város közönsége a kulturális intézmények iránt való szeretetteljes ragaszkodásának és együttérzésének minden kínálkozó alkalommal oly frappans kifejezését adhatja, abban a *hagyomány* mellett nagy érdeme van dr. *Kaisler* György, jelenlegi főispánnak és báró *Diószeghy* Zsigmond polgármesternek, akik ez ünnepélyeken s azoknak minden mozzanatán mindvégig jelen voltak, amint látható volt igazi *meggyőződésből* és nem pusztán udvariasságból. A vendégszeretetükről régóta híressé vált „*Zilahiak*“ a lehető legkellemesebbé tették a vendégeik ottlétét, akik tapasztalatokban gazdagon feltehetően emlékekkel gondolnak vissza mindig a zilah napokra. Egyébiránt ez is a „*hagyomány*“ hoz tartozik.

Panasz-könyv. A következő sorokat vettük. Amióta a város a szemét fuvarozást és az utcák takarítását a tűzoltó-egylettől elvette, s egy-két falusi vállalkozóra bízta, azóta teljesen felfordult a rend e téren. A szemetes szekerek ritkán járnak, a házi szemét halomra gyűl s döglletes szagával melegítést képezi mindenféle járványnak, melyek egyre kísértének. Az utcák takarítása sem jobb. Valóságos megbotránkoztató az a piszok, a mi még a főutcákat is borítja, a nagyobb mellékutcák pedig valóságos szemétdombokká váltak. Tessék csak egy kis körsétát tartani. Szigorú és gyors intézkedésre van szükség. Kérjük az illetékes hatóságot, hogy a vállalkozók munkáját szigorúan ellenőrizze, s a szerződés betartására minden eszközt felhasználjon. Elvégre itt nemcsak a közizlés rovására történik mulasztás, de a közegészségre is. Ezt pedig tűrni egy pillanattal sem szabad.

A Csizmadia-ipartársulat a mult szombat tartotta meg kosaras táncmulatságát, mely ugyerkölcsileg, mint anyagilag pompásan sikerült. Az estély jövedelméhez felülfizetéseikkel hozzájárultak:

Barcsay Károly, Dr. Kovácsy Albert, Persián János 8—8 kor., Szebeni Antal 4 kor., Gáspár Ferencz, Szentpétery Károly, Rösler és Gábor 3—3 kor., Daróczy Miklós, Siegmund József, Csató Imre, Szebeni Balázs, Szentpétery Gergely, Öze Kálmán 2—2 kor., Ifj. Dézsy István, Jakab Ignác, Burján György, Zöld János, Ifj. Bálint György, Sebesi János, Szentpétery János 1—1 kor., Képiró Lajos, Hintz Heinrich, 50—50 fill., Csenedő Pál 40 fillérrel. Az estély jövedelmét a társulat temetkezési segély-alapja javára fordították.

Kivonat a m. hiv. lapból. Sertésorbáncz megszűnt Székelyszállás községben. — Sertésvész megszűnt Rava községben. — Sertésvész szorványosan fellépett Székelylengyelfalva községben. — Veszettség szorványosan fellépett az ebek között Erked községben. — Rühkór megszűnt Székelyzsombor és Vágás községben. — Lépfene megszűnt Abásfalva községben. — Zetelakán 1 drb 8—10 éves kora piros pej, kicsi természetű herélt ló f. hó 14-ikén felfogatott, jgye nincsen. A lovat ma érvereztek el a község házában. — A 93 számú borju, mely Boros József tordátfalvi lakosé, szüzugyából elveszett. — A gazdasági egyesület szüzugyájából — a varságtisztási legelőről folyó hó 6-án 2 drb 3 éves és 1 drb 1½ éves veres tarka borju elveszett. A borjuk fülén Sz. G. és folyó számú fülgyűrű van. — Hatos István felső, szentezgházassalvi lakosnak 114—907. jegyzőkönyvi szám alatt kelt 44904. törvényhatósági számú marhalevele elveszett. — Székely István máréfalvi lakos 1 drb három éves, szürkesszürű ökör tulka, melynek farka bojtja fehér, folyó hó 7-én elveszett. — Augusztus 10-én Lőrincz László az uton talált egy czondra zekét és egy sapkát, melyet a székelybetlenfalvi községi bírónál a tulajdonosa átveheti. — Lővéte községben 1 drb 2 éves pej kanca-csikó felfogva tartatik. Farkán és homlokán befonott hajjal. Jegy nélkül.

x Új idők. (Szerkeszti Herczeg Ferencz). Október elsejével új évnegyed kezd az Új Idők. Ebben az évnegyedben is, mint mindig, szerkesztőség apparátusa azon működik, hogy minél változatosabb és előkelő színvonalu számokat adjon. Eredeti regényt Lovik Károlytól közöl, akinek finom tollát, gazdag színű elbeszélő-vénáját régtől ismeri és szereti a közönség. Herczeg Ferencz írása mellett csupa oly novella, ismertető cikk, tanulmány és vers jelenik meg az Új Időkben, amit elsőrangú belletristák egyenest e lap számára irtak. Az eredeti regényen kívül egy fordított regény is kezdődik, amely a külföldi irodalom egy érdeklőtő és poétikus terméke. A hét aktuálisairól Mühlbeck Károly humoros fejlczei számolnak be, amelyek hamar megszerették a közönség rokonszenvét s immár az Új Idők illusztrativ részének külön érdekességei. Képeket, rajzokat, elismert neves művészekről hoz a lap s a közérdekű eseményeket eredeti fényképfelvételekben mutatja be. Az Új Idők előfizetési ára negyedévenként 4 korona. Előfizetni lehet a kiadó Singer és Wolfnernél (Andrássy-ut 10.) vagy bármely könyvkereskedés útján.

KÖZGAZDASÁG.

Tenyészállat kiállítás. Az Udvarhelyvárm. Gazdasági egyesület okt. 13-án Székelyudvarhelyt a baromvásártéren tenyészállat kiállítást rendez. Kiállíthatók magyar eredeti fajta borjas tehének, 3 éves, 2 éves üszők, melyek egy év óta a kiállító tulajdonában vannak, mindennemű baromfi. Díjazva azon állatok lesznek, melyek ezen évben díjat még nem nyertek. Bejelentéseket elfogad a kiállítás napjáig *Hlatky* Miklós titkár.

TÁVIRATOK.

Budapest, szeptember 28.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Polónyi és Lengyel kibékülnek.

Minden jó, ha a vége jó.

Politikai körökben napok óta hire jár, hogy Polónyi Géza és Lengyel Zoltán egymással kibékülnek.

A tárgyalások eziránt már hosszabb idő óta folyamatban vannak és a kibékülés rövid alatt megtörténik.

Hírszerint Polónyi és Lengyel közt több képviselő intézte a közvetítést. A megegyezés értelmében azon pör, melyet Polónyi Lengyel ellen indított és mely már közel állt a végtárgyaláshoz, nem fog letárgyalatni, hanem kölcsönös nyilatkozatok által békésen elintézik.

Ezzel kapcsolatosan azt is beszélük, hogy a kibékülés oka főleg politikai, mert Polónyi és Lengyel együtt vállalva új pártot készülnék alakítani.

Ez ügyben ma délelőtt újságírók fölkeresték Polónyi és Lengyel irodáit. Mindkét helyen azt válaszolták, hogy sem Polónyi sem Lengyel nincs a fővárosban. Az iroda vezetőinek kibékülés tényéről nincs tudomásuk.

Magyar Gazdák Vásarcsarnok Ellátó Szövetkezete

SZÉKELYUDVARHELYT, Kossuth-utca 27. szám.

A T. Község szives figyelmébe!

tásával létesített borértékesítő osztályban **mindennemű és kitűnő minőségű borok** a Vásarcsarnok Ellátó Szövetkezet székelyudvarhelyi fiókjánál (Kossuth-utca 27. sz.) úgy kicsinyben, mint nagyban a legjutányosabb árakon árusítatnak el. Hordó borok 56 literen felül; palackok borok, melyeknek valódiságáért felelősséget vállalunk. — A n. é. közönség megrendeléseit kéri:

A m. kir. szőlőtelepeken termelt, és a budafoki m. kir. pinczemesteri tanfolyam által kezelt s a m. kir. földművelésügyi miniszter támoga-

Magyar Gazdák Vásarcsarnok Ellátó Szövetkezete
Székelyföldi kerületi fiókja Székelyudvarhelyt.

Vállalkozó, vagy fuvaros szekerest keres

homoródi borviznek

a városba szállításához **KONCZ ÁRMIN** gyógyszerész, Helyt. Vállalkozók: kik naponta egy szekérre felférő korsók beszállítását **haszonbérbe veszik** huzamosabb időre. **Fuvarosok:** kik az én szekereimen s korsóimmal naponta egy **szekéren** elférő korsókat behoznak s ott a kijelölt helyekre **elhordják a házakhoz** Utóbbiaknak **havi 150 kor.-t** fizetek.

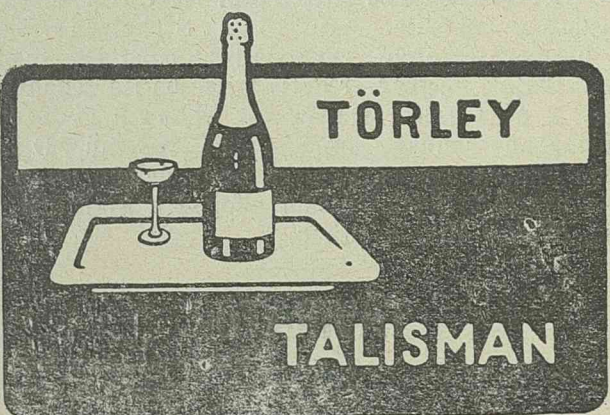
Szódavíz gyártásához, kihordásához, egyes fogattal bíró **vállalkozót** keresek. Gépet, üvegeket, syphonokat, szekeret rendelkezésére bocsátok helyiséggel együtt. Biztos és jó kereset üzletszellemű embernek, naponként pár órai munkával.

Homoródi borviznek hordókban, korsókban a városba hozatala, vagy heti keddi vásárnapokon, borvizraktáramból korsókkal, üvegekkel véve s poharakint elárulva, szegény szülők gyermekeinek tisztességes jövedelmet biztosít.

Városi 10–12 éves leánykáknak állandó és biztos kereset. Megbízható havi fizetéssel telfogadtatnak gyógyszerészeti szerek, különlegességek gyártásánál könnyű kézimunkára. Havi 4 kor. kezdő s később 10–15 korona fizetéssel, használhatóságuk s szorgamuk szerint.

Legjobb tőkebefektetés! A vasúti sílomság mellett, az országut mentén 73 méter utcai fronttal, egy fél holdnál nagyobb **belsőteleknek** a megvétele, melyen egy vasúti vendéglő több vendégszobával építhető fel s még faraktárnak is marad, mely a vasútra nyíló rakodókapuval is bír, **eladó** és Szentgyörgy napkor át is vehető. A vasútnak restaurációja nincsen s így biztos és nagy jövedelmet nyújt. — Értekezhetni:

KONCZ ÁRMIN gyógyszerész mellett irodájában mindennap délelőtt 10–12 óráig és délután 4–6 óráig.

Budapesten
az egyetlen
független
ellenzéki
nagy napilap
AZ UJSÁG

Egész évre . . . 28 kor.
Fél évre . . . 14 "
Negyedévre . . . 7 "
Egy hónapra . . . 2 " 40 fill.

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG” kiadóhivatala
Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.

Kristály tiszta

Kargita-ligeti „Kamilla”-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásvány-
gyógyborvíz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:

Haab és Heitz czégnél

Kapható még:

Gál János Utóda, Csató és Kun,
Gyarmathy Ákos, Tamás Balázs,
Bagó Gyula, Szentpétery Gergely,
Márk Testvérek, Fernengel Fri-
gyes, Zárug Antal kereskedésé-
be 8 fill.ért, valamint minden
vendéglőben és étteremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

Székelyudvarhelyt, Deák-tér
10. szám alatt levő

emeletes ház eladó.

Felvilágosítást ad **SZABÓ ALBERT**
kir. közjegyző Budapest, VIII., Múzeum-körut
2. szám alatt.

MŰMALOM
MEGNYITÁS.
Alólirott a t. közönség-
nek szives tudomására
hozom, hogy

Székelyudvarhelyen, saját udvaromon
gőzfűrészemhez kapcsolva, a mai modern tech-
nika legmagasabb igényeinek megfelelő 60 lőerejű

gőz műmalmot

építtettem s azt **1907. október 15-én**
üzembe hozom.

Ezen gőz malmom építése és felszerelésénél
költséget és fáradságot nem kimélve, azt a
bácskai műmalmok mintájára, elsőrendű
szakértő malomépítő mérnök vezetése alatt, ki-
tűnő szerelő főmolnárok által **4 pár kőre**
lesz berendezve, 3 hengerek, 3 trier, 5 hasáb-
szita, tarár, síkszita, progresszkoptató, Wörner-
féle buzahántoló és Reform daratisztítóval lesz
ellátva. Azonkívül a malom mellett a szekerek
és gabonát hozó állatok részére nagy és tágas,
jászollal ellátott, fedett színt építtettem, hogy
bármely kellemetlen időben védelmük legyen.
Műmalmomban a közönség a legpontosabban lesz
kiszolgáltatta, az őrlést akár pénzért, akár
vámért eszközölöm, avagy kívánatra a gabonát
megfelelő értékű lisztrel kicserélem. A liszt bár-
mely módon, a közönség kívánalma szerint, szit-
tálva és osztályozva lesz.

Egyben figyelmébe ajánlom a t. gazdaközönség-
nek, hogy a malom megnyitása napjától kezdve
mindenfélre gabonát rendes napi vagy piaci ár-
ban megveszek és készpénzzel fizetem, vagy he-
lyette ha kell megfelelő mennyiségű lisztet be-
cserélem. Ezzel a gazdák azt nyerik, hogy nem-
csak piaczos napon, de bármikor a városba jön-
nek őrltethetnek és gabonájukat is illő árban
eladhatják idővesztegetés nélkül s nem kell többé
Segesvárra vagy más helyre menni finom lisztet
őrltetni. — A t. közönség szives támogatását
remélve és kérve maradok tisztelettel

Fábián József,
gőzfűrészt és gőzmalomtulajdonos.

365—1907. sz.

Verseny tárgya'ási hirdetmény

a székelyudvarhelyi m. kir. áll. kö- és agyagipari szakiskola részére szállítandó
tűzifa beszerzésére.

1. A szállítás tárgya: fűtéshez való hasábos száraz bükk- vagy gyertyánfa.
2. Mennyiség: 350—400 köbméter.
3. Szállítási határidő: 1908. január hó 1-től (esetleg a szerződés 3 évre köttetik meg) a szükséghez mért mennyiségben.
4. Az ajánlatban a szállítandó faanyag származási helye kiteendő.
5. A fának a helyszínére való bérmentes szállítása, valamint minőség tekintetében való kifogástalan volta kívántatik.
6. A legelőnyösebb ajánlkozóval kötött szerződés a szakiskola részére csak a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur jóváhagyása után lesz érvényes.
7. Ajánlkozók zárt ajánlataikat **f. évi október hó 10-én** délelőtt 10 óráig tartoznak az intézet igazgatóságához beadni. Az ajánlatban kiteendő, hogy ajánlkozók az összes feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek ismerik.
8. Az ajánlatokhoz bántapénz fejében a szállítási összérték 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban melléklendő.
9. A versenytárgyalás **f. évi október hó 10-én** délelőtt 10 órakor a szakiskola igazgatósági irodájában fog megtartatni, mely versenytárgyalás nyilvános.
10. Az ajánlatok „Ajánlat a székelyudvarhelyi m. kir. áll. kö- és agyagipari szakiskola fűtőfa beszerzésére” jelzéssel a szakiskola igazgatóságához küldendők be.

Székelyudvarhely, 1907. évi szeptember hó 20.

A szakiskola igazgatósága.